

Edició de Materials (1965-1968)

Una editorial de combat

ALBERT MANENT

Barcelona

RESUM: Notícia i catàleg de l'efímera Edició de Materials (EDIMA), una editorial que aprofita la petita obertura del règim franquista als anys seixanta per publicar llibres d'història immediata, de tendència socialista.

PARAULES CLAU: Edició, franquisme, traducció al català

ABSTRACT: News and catalogue of the ephemeral publishing house Edició de Materials (EDIMA), who published a series of history books, written from a socialist point of view, in the sixties, taking advantage of the slight opening of the franquist régime.

KEYWORDS: Publishing, franquism, Catalan translations

D'ençà de la Llei Fraga, del nou ministre del mateix nom, que inicià una mena de liberalització per als llibres, alguns joves agosarats van llançar-se amb il·lusió al camp editorial. Es pot dir que Edicions 62, de Max Cahner i Ramon Bastardes, va obrir camí. Hi va haver, doncs, un petit esclat d'edicions en català al qual s'afegiren editorials que fins aleshores només publicaven en castellà i que esperaven així d'ampliar el mercat. És una qüestió poc estudiada i que mereixeria un treball d'investigació.

D'entre les noves editorials una destacà per la seva temeritat, esforç econòmic i desig de fer arribar a Catalunya allò que els fundadors han qualificat de llibres "d'història immediata i de tendència socialista".

Els creadors d'Edició de Materials (EDIMA) foren Eduard Castellet i Díaz de Cossío (Barcelona 1930) i Manuel Nadal i Abella (Barcelona 1928-1997), gendre de Maurici Serrahima, qui es destacà com a poeta i morí encara jove d'un Parkinson que el va fer patir molt.

La idea de la nova editorial va néixer el 1965, amarats els impulsors de llegir *Le Nouvel Observateur*, sobretot en l'apartat que recomanava lectures. Es repartiren les funcions. Nadal triaria els llibres i faria les gestions adients per a obtenir-ne els drets d'autor i Castellet s'encarregaria de l'organització de l'editorial.

L'empresa demanava una inversió econòmica. Les subvencions institucionals eren quimèriques, però la il·lusió dels dos promotors els va dur a fer una societat anònima per a la qual van recaptar diners d'amics fidels, coneguts o d'altres que creien en la necessitat de compartir un ideal que passava a través d'uns llibres que ajudarien a desvetllar consciències dins una societat adormida o temerosa d'una dictadura que, pressionada per l'estranger i amb certs retocs, havia, sens dubte, aflluixat la pressió, sobretot en el camp cultural.

Castellet i Nadal van fer múltiples prospeccions i gestions i, amb entusiasme, es van llançar a l'aventura.

La majoria dels títols sorprenien perquè tocaven matèries que a la premsa espanyola no passaven d'una crònica on no es poguessin establir paral·lelismes en res que pogués afectar la dictadura franquista. El primer títol fou *Ben Bella*, el símbol d'una guerra d'alliberament nacional. El mateix any *Vietnam. La segona resistència*, un llibre crític amb la intervenció americana. Ho reblà *La CIA. El govern invisible*, tema tabú aleshores. En una altra cara de la moneda editaren *Hongria 1956. Socialisme i llibertat*. I encara el mateix any *Sud-Àfrica. Nazisme i apartheid*. La línia editorial era progressista i de denúncia, però en els següents volums del 1967 els títols foren detonants i aparentment simpatitzants amb el marxisme: *Stalin. Biografia política*, *La Xina de Mao i Hanoi sota les bombes*. La majoria de les obres van passar per censura i, aprofitant el desglaç i gràcies a l'habilitat de Manuel Nadal, van poder sortir amb lleugeres rectificacions o retallades.

Per al públic català i espanyol els autors –que el lector trobarà en el catàleg reproduït al final– només eren coneguts a Europa, alguns de fama internacional, periodistes d'investigació o historiadors. Cal remarcar que el públic en llengua castellana també desconeixia aquestes obres perquè ningú no gosava editar-les. L'audàcia dels d'EDIMA tenia el *plus* de la catalanitat que infonia un esperit il·lusionat i, com hem dit, d'aventura.

El 1967 fou per a EDIMA un any de força títols: el poder negre, el conflicte entre àrabs i israelians, l'autobiografia de Ievtuixenko, una obra de Marx i Engels sobre *El capital*, una biografia de Johnson, el successor de Kennedy.

Entre els traductors de les obres recordem Ramon Barnils, Ramon Folch i Camarasa, Miquel Muntaner, Enric Puig, Xavier Romeu, Lluís Gassiot, Coloma Lleal, Miquel Torras, Josep Verde i Aldea i Maurici Serrahima.

El 1966 es va aplicar la “Nueva Ley de Prensa” del ministre Fraga Iribarne. En principi no es prohibia l'edició d'un llibre, però el parany era en l'article que advertia que qualsevol obra podia ésser segrestada i retirada de la circulació. Aquell any van sortir encara una història del socialisme, *La guerra dels belgues*, *Trotsky, el profeta armat*, etc. Alguns foren segrestats, però es distribuïren després dels recursos guanyats. Ara bé, un llibre col·lectiu sota el títol de *Documents de Cuba* va aixecar totes les alarmes. Començava amb textos de José Martí, un pare de la pàtria,

però hi incloïa una llei de Fidel Castro (1960) que era de fet la incautació per part de l'estat de les propietats immobiliàries i agràries del país. El vas de la censura va vessar. Segrestaren el llibre, se'n van vendre alguns a les llibreries, però, ja amb deutes acumulats, l'editorial va fer fallida. Havia publicat vint-i-dos títols.

Així es va acabar una aventura, intel·lectualment destacada, políticament temerària i que resta com a exemple ideològic i cultural, de combat no clandestí, d'uns arrauxats que hi van perdre bous i esquelles i, èticament rigorosos, no van voler que els diguem-ne accionistes ajudessin a pagar un deute molt oneros. Un acord amb Banca Catalana va permetre que Castellet i Nadal, els cappers de l'aventura editorial, anessin eixugant el deute durant un llarg període. També va participar en aquesta operació final Josep Maria Vilardell i Latorre que fou gerent i amic dels fundadors d'EDIMA.

Catàleg d'Edició de Materials

Robert Merle	<i>Ben Bella</i> , 1966, 183 ps.
Wilfred Burchett	<i>Vietnam. La segona resistència</i> , 1966, 337 ps.
David Wise – B. Ross	<i>La CIA. El govern invisible</i> , 1966, 365 ps.
François Fetjő	<i>Hongria 1956. Socialisme i llibertat</i> , 1966, 260 ps.
Ania Francos	<i>Sud-Àfrica. Nazisme i apartheid</i> , 1966, 283 ps.
Isaac Deutscher	<i>Stalin. Biografia política</i> , 1967, 725 ps.
K.S. Karol	<i>La Xina de Mao</i> , 1967, 566 ps.
Wilfred Burchett	<i>Hanoi sota les bombes</i> , 1967, 1272 ps.
Ievtuixenko	<i>Autobiografia precoç</i> , 1967, 162 ps.
Malcom X	<i>Malcom X. El poder negre</i> , 1967, 328 ps.
Pierre Dommergues	<i>Retrat polític dels USA</i> , 1967, 513 ps.
“Les Temps Modernes”	<i>El conflicte àrab-israelita</i> , 1967, 550 ps.
K. Marx – F- Engels	<i>Cartes sobre El Capital</i> , 1967, 335 ps.
Robert Sherrill	<i>Johnson, el president accidental</i> , 1967, 232 ps.
Col·lectiu	<i>Documents de Cuba</i> , 1968, 187 ps.
Luis Mercier	<i>Mecanisme del poder a l'Amèrica Llatina</i> , 1968, 234 ps.
John Snomley	<i>El poder militar als USA</i> , 1968, 263 ps.
Tribunal Russell	<i>Judici a Estocolm</i> , 1968, 238 ps.
Jacques Droz	<i>Història del Socialisme</i> , 1968, 399 ps.
Isaac Deutscher	<i>Trotsky. El profeta armat</i> , 1968, 566 ps.
A. Du Roy	<i>La guerra dels belgues</i> , 1968, 226 ps.
Wilfred Burchet	<i>Corea altra vegada</i> , 1968, 211 ps.